ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr. A420285722
Lietas arhīva Nr. AA43-0644-24/4
ECLI:LV:ADAT:2024:0618.A420285722.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2024.gada 18.jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Roze Paegle, tiesneses Irina Kaļiņina un Santa Liniņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Jūrmalas valstspilsētas domes priekšsēdētāja 2022.gada 27.oktobra lēmuma Nr.1.1-39/22N-5801 atcelšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 19.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Jūrmalas valstspilsētas administrācijas Īpašumu pārvaldes nodokļu nodaļas vadītāja 2022.gada 25.marta lēmumu Nr.8.3-35/29 (turpmāk – 25.marta lēmums):

1) noteikts, ka pieteicējs /pers. A/ ar 2021.gada 1.jūliju ir zaudējis tiesības uz nekustamā īpašuma nodokļa (turpmāk – NĪN) atvieglojumu saņemšanu saskaņā ar Jūrmalas pilsētas domes 2012.gada 11.oktobra saistošajiem noteikumiem Nr.37 "Par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtību" (turpmāk – noteikumi Nr.37) līdz nākamajam mēnesim pēc tam, kad pieteicējs izpildīs Jūrmalas pilsētas domes Būvvaldes 2021.gada 7.maija lēmumu Nr.BIS-BV-5.12-2021-220 (1158) (turpmāk – 7.maija lēmums);

2) atcelti pieteicējam sākotnēji piešķirtie NĪN atvieglojumi 744,21 *euro* apmērā (par laika periodu, sākot no 2021.gada 1.jūlija) par īpašumu /adrese/ (turpmāk – pieteicēja īpašums);

3) grozīts 2021.gada 15.februāra NĪN maksāšanas paziņojums Nr.21-28476 daļā par piešķirto NĪN atvieglojumu 2021.gadam, kā arī grozīts 2022.gada 11.februāra NĪN maksāšanas paziņojums Nr.22-28097 par NĪN 2022.gadam;

4) noteikts izdot jaunu NĪN maksāšanas paziņojumu.

[2] Jūrmalas valstspilsētas administrācijas Īpašumu pārvaldes Nodokļu nodaļa, pamatojoties uz 25.marta lēmumu, 2022.gada 25.martā izdeva jaunu NĪN maksāšanas paziņojumu Nr.22-40074, pārrēķinot NĪN par 2021.gadu, atceļot NĪN atvieglojumus un papildus aprēķinot NĪN par periodu no 2021.gada 1.jūlija līdz 31.decembrim 248,06 *euro*, kā arī tika aprēķināts NĪN par 2022.gadu 551,27 *euro*.

[3] Jūrmalas valstspilsētas administrācijas Īpašumu pārvaldes Nodokļu nodaļa, izpildot Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 23.augusta lēmumu lietā Nr.A420232422, izskatīja pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu un ar 2022.gada 19.septembra lēmumu Nr.8.3-34.1/38 (turpmāk – sākotnējais lēmums) atstāja negrozītu NĪN maksāšanas paziņojumu Nr.22-40074.

Sākotnējo lēmumu pieteicējs apstrīdēja.

[4] Jūrmalas valstspilsētas domes priekšsēdētājs ar 2022.gada 27.oktobra lēmumu Nr.1.1-39/22N-5801 (turpmāk – Lēmums) sākotnējo lēmumu atstāja negrozītu, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[4.1] Pieteicēja īpašumā tika konstatēta patvaļīga būvniecība, par to tika izdots administratīvais akts (7.maija lēmums), kas nav apstrīdēts.

Šos apstākļus pieteicējs nenoliedz.

[4.2] Saskaņā ar noteikumu Nr.37 22.6.apakšpunktu pieteicējs neatbilst to personu lokam, kam ir tiesības uz NĪN atvieglojumiem.

NĪN maksāšanas paziņojuma Nr.22-40074 sagatavošanas laikā un sākotnējā lēmuma pieņemšanas brīdī pieteicējs vēl nebija izpildījis 7.maija lēmumā noteiktās prasības.

Atbilstoši noteikumu Nr.37 22.6.apakšpunktam pieteicēja tiesības uz NĪN atvieglojumu saņemšanu atjaunojas ar nākamo mēnesi pēc 7.maija lēmuma izpildes.

[4.3] NĪN maksāšanas paziņojumi to izdošanas brīdī bija atbilstoši normatīvo aktu prasībām. No NĪN maksāšanas paziņojumu (par NĪN 2021.gadam un par NĪN 2022.gadam) izdošanas brīža nebija pagājuši trīs gadi, tāpēc iestādei bija tiesības atcelt iepriekš piešķirtos NĪN atvieglojumus, jo tika konstatēti noteikumu Nr.37 22.6.apakšpunktā minētie apstākļi.

[5] Pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu, norādot pieteikumā turpmāk minētos argumentus.

[5.1] Iestāde ir nepareizi piemērojusi tiesību normas, neievērojot Administratīvā procesa likuma 85. un 86.pantā noteiktās prasības.

Pieteicējs lūdza atcelt iestādes izdoto nelabvēlīgo administratīvo aktu, ar kuru tika atcelti divi iestādes iepriekš izdotie labvēlīgie administratīvie akti, ar kuriem pieteicējam tika piešķirts NĪN atvieglojums. Labvēlīgie administratīvie akti to atcelšanas brīdī jau bija izpildīti, tāpēc iestādei vairs nebija tiesību tos atcelt.

[5.2] Iestādei nebija tiesību noteikt tik nesamērīgi īsu NĪN maksāšanas termiņu, kas notecēja vēl pirms pieteicējs saņēma NĪN maksāšanas paziņojumu.

[5.3] Iestādei nebija tiesību aprēķināt NĪN nokavējuma naudu, jo būtībā netika izdots jauns NĪN maksāšanas paziņojums, bet, veicot NĪN pārrēķinu, tika izdots NĪN maksāšanas paziņojums iepriekšējā NĪN maksāšanas paziņojuma (kas tika laikus apmaksāts) vietā par to pašu taksācijas periodu.

[5.4] Iestāde nepamatoti nav ņēmusi vērā to, ka pieteicējs iegādājās īpašumu 2019.gada beigās, bet zemesgrāmatā pieteicējs kā īpašnieks tika reģistrēts 2020.gada 11.martā.

Būvinspektors, 2021.gada 25.martā veicot pieteicēja īpašuma apsekošanu, konstatēja, ka pieteicēja īpašumā būvdarbi netiek veikti.

Patvaļīga būvniecība notikusi pirms pieteicējs kļuva par īpašuma īpašnieku, kā arī pirms iestāde izdeva labvēlīgos administratīvos aktus, ar kuriem tika piešķirti NĪN atvieglojumi par 2021. un par 2022.gadu.

Iestādei bija jāņem vērā 7.maija lēmumā noteiktais seku novēršanas termiņš, kas Lēmuma pieņemšanas brīdī vēl nebija iestājies.

[6] Rakstveida paskaidrojumā iestāde pieteikumu neatzīst, uzturot Lēmumā ietverto pamatojumu un paskaidrojot turpmāk minēto.

[6.1] Izskatāmajā gadījumā tika konstatēts, ka ir zudis pamats NĪN atvieglojuma piešķiršanai.

Pieteicējam 7.maija lēmums tika paziņots 2021.gada 17.maijā.

Nenovēršot patvaļīgās būvniecības sekas, pieteicējs nevarēja paļauties, ka viņam joprojām ir tiesības uz NĪN atvieglojumu.

[6.2] Nav izšķirošas nozīmes apstāklim, ka pateicējs nav veicis patvaļīgu būvniecību īpašumā.

Saskaņā ar Būvniecības likuma 19.panta trešajā daļā cita starp noteikto par patvaļīgas būvniecības seku novēršanu atbild īpašuma īpašnieks.

Iestāde atsaucas arī uz Civillikuma 927. un 1036.pantu.

[7] Administratīvā rajona tiesa ar 2023.gada 19.decembra spriedumu pieteikumu noraidīja, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[7.1] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējam ir tiesības uz NĪN atvieglojumu.

[7.2] Atsaucoties uz likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta pirmo un otro daļu, 5.panta trešo daļu, kā arī noteikumu Nr.37 6., 7. un 11.^{2}punktu, tiesa norādīja, ka šķērslis NĪN atvieglojuma piešķiršanai ir apstāklis, ka īpašumā būvinspektors ir konstatējis patvaļīgas būvniecības faktu un ir izdots administratīvais akts par būvniecības radīto seku novēršanu.

[7.3] Sākotnējā lēmuma pamatojumā ir norādīts, ka būvinspektors 2021.gada 25.martā veica pieteicēja īpašuma apsekošanu un konstatēja īpašumā patvaļīgas būvniecības faktu, proti pieteicēja īpašumā ir veikti dzīvojamās mājas pārbūves darbi. 2021.gada 1.aprīlī sastādīts atzinums par būves pārbaudi Nr.BIS-BV-19.9-2021-3720, bet 7.maijā pieņemts lēmums, ar kuru pieteicējam ir uzlikts pienākums saskaņot būvvaldē būvniecības dokumentāciju, lai novērstu patvaļīgās būvniecības sekas.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja īpašumā ir konstatēta patvaļīga būvniecība.

Tiesa piekrita iestādes argumentam, ka nav izšķirošas nozīmes apstāklim, ka patvaļīgu būvniecību īpašumā nav veicis pateicējs. Būtiski ir tas, ka pieteicēja īpašumā tika konstatēts patvaļīgas būvniecības fakts, proti, tas ir šķērslis NĪN atvieglojuma piešķiršanai.

Atsaucoties uz Būvniecības likuma 19.panta trešo daļu, Civillikuma 927., 864. un 1036.pantu, tiesa norādīja, ka nekustamā īpašuma īpašnieks ir uzskatāms par to personu, kuras ekskluzīvā pārziņā ir rīcība ar īpašumu. Minētais vienlaikus aptver gan tiesības baudīt visus labumus, kurus īpašums sniedz, gan nest atbildību par šo īpašumu (*sk. Senāta 2019.gada 26.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-262/2019 9.punktu*).

[7.4] Izvērtējot pārsūdzētā administratīvā akta pamatojumu, pieteicēja paustos argumentus un atsaucoties uz noteikumu Nr.37 22.6.apakšpunktu, tiesa piekrita iestādes argumentiem.

Tiesa atsaucās uz Administratīvā procesa 70.panta pirmo un otro daļu, kā arī Paziņošanas likuma 8.panta trešo daļu un konstatēja, ka 7.maija lēmums pieteicējam tika paziņots 2021.gada 17.maijā, kas ir uzskatāms par 7.maija lēmuma spēkā stāšanās datumu.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 76.panta ceturto daļu, ja administratīvais akts šā likuma 79.pantā noteiktajā termiņā nav apstrīdēts, tas kļūst neapstrīdams.

Tiesa konstatēja, ka 7.maija lēmums kļuva neapstrīdams 2021.gada 18.jūnijā, jo pieteicējs to neapstrīdēja.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka sākotnējā lēmuma pieņemšanas laikā pieteicējam bija zudušas tiesības saņemt NĪN atvieglojumu saskaņā ar noteikumu Nr.37 22.6.apakšpunktu. NĪN maksāšanas paziņojuma Nr.22-40074 sagatavošanas laikā un sākotnējā lēmuma pieņemšanas brīdī pieteicējs vēl nebija izpildījis 7.maija lēmumā noteikto pienākumu.

[7.5] Tiesas sēdē pieteicējs paskaidroja, ka 7.maija lēmumā noteiktais pienākums tika izpildīts 2023.gada 10.janvārī.

Iestādes pārstāve paskaidroja, ka 2023.gada 7.martā tika veikta atzīme Būvniecības informācijas sistēmā par to, ka patvaļīgās būvniecības sekas pieteicēja īpašumā ir novērstas.

Atbilstoši noteikumu Nr.37 22.6.apakšpunktam nodokļa maksātāja tiesības uz NĪN atvieglojumu atjaunojas ar nākamo mēnesi pēc administratīvā akta izpildes (izskatāmajā gadījumā – ar 2023.gada aprīli).

[7.6] Atsaucoties uz noteikumu Nr.37 22.6.apakšpunktu, likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.panta otro daļu, Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 1.punktu, tiesa norādīja, ka izskatāmajā gadījumā iestāde ir pamatoti konstatējusi, ka ir zudis pamats NĪN atvieglojumu piešķiršanai, tādēļ iestādei bija tiesības veikt pārrēķinu un atcelt pieteicējam iepriekš piešķirtos NĪN atvieglojumus triju gadu laikā pēc likumā noteiktā maksāšanas termiņa.

No 2021.gada 15.februāra NĪN maksāšanas paziņojumā Nr.21-28476 un 2022.gada 11.februāra NĪN maksāšanas paziņojumā Nr.22-28097 noteiktā NĪN maksāšanas termiņa nebija pagājuši trīs gadi.

Iepriekšējie NĪN aprēķini (NĪN 2021.gadam un NĪN 2022.gadam) tika veikti, piemērojot noteikumu Nr.37 6.punktu, vienlaikus pārkāpjot 22.6.apakšpunktā noteiktās prasības, tādēļ iestādei bija tiesības atcelt pieteicējam iepriekš piešķirto NĪN atvieglojumu un izdot jaunu maksāšanas paziņojumu.

[7.7] Tiesas sēdē pieteicējs paskaidroja, ka NĪN maksāšanas paziņojumu esot saņēmis dienā, kad iestājās NĪN maksāšanas termiņš (2022.gada 31.martā).

Tiesa konstatēja, ka NĪN maksāšanas paziņojumā (*lietas 36.lapa*) kā pirmā maksājuma termiņš ir noteikts 2022.gada 31.marts, tomēr NĪN summa norādīta 0 *euro* apmērā, savukārt 2022.gada 16.maijā veicamais NĪN maksājums noteikts 96,47 *euro*.

Ņemot vērā minēto, tiesa secināja, ka līdz 2022.gada 16.maijam pieteicējam nebija jāveic NĪN maksājumi.

[7.8] No NĪN maksāšanas paziņojuma tiesa konstatēja, ka tajā nav noteikta nokavējuma nauda vai nokavējuma procenti par iepriekšējiem taksācijas periodiem, bet ir norādīts, ka nokavējuma nauda var tikt aprēķināta no 2022.gada 17.maija, ja netiks savlaicīgi samaksāts NĪN.

Tiesa norādīja, ka pieteicējs nav iesniedzis lietā pierādījumus tam, ka iestāde izskatāmajā gadījumā būtu noteikusi viņam pienākumu samaksāt NĪN nokavējuma naudu.

[7.9] Tiesa atzina, ka iestāde nav pārkāpusi tiesiskās paļāvības principu.

Atbilstoši judikatūras atziņām tiesiskās paļāvības jēga ir attiecībās ar valsti aizsargāt personu pret kļūdu, kuras pieļaušanā šī persona nav vainojama. Šo attiecību pamatā darbojas princips, ka persona var paļauties, ka iestāde rīkojas tiesiski. Tiesiskās paļāvības aizsardzība izriet no tiesiskas valsts principa, saskaņā ar kuru valsts rīkojas tiesiski, paredzami un skaidri. Tajā pašā laikā tiesiskās paļāvības aizsardzība nav absolūta. Tāpēc konkrētās lietas apstākļi ir noteicošie, lai pateiktu, vai priekšroka dodama tiesiskumam un vispārējai sabiedrības interesei vai personas tiesiskajai paļāvībai. Lai atzītu, vai

tiesiskā paļāvība ir jāņem vērā, jāatbild uz trim jautājumiem:

1) vai bija kaut kas, uz ko varēja paļauties;

2) vai attiecīgā persona tiešām uz to paļāvās;

3) vai personas paļāvība ir aizsardzības vērta (*sk. Senāta 2007.gada 7.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-238/2007 13.1.apakšpunktu*).

Lietā nav strīda, ka pieteicējs zināja, ka viņa īpašumā ir veikta patvaļīga būvniecība, kas ir jānovērš. Tātad pieteicējam bija zināmi apstākļi, kāpēc viņš neatbilst kritērijam, lai saņemtu NĪN atvieglojumu.

Pieteicēja tiesas sēdē sniegtie paskaidrojumi liecina, ka pieteicēja ieskatā NĪN atvieglojums jau sākotnēji tika piešķirts prettiesiski.

Ņemot vērā minēto, tiesa norādīja, ka nav saprotams, uz ko pieteicējs ir paļāvies. Tiesiskās paļāvības aizsardzība nav absolūta, tiesiskā paļāvība nevar tikt aizsargāta no tā aspekta, ka iestāde, kas, izdodot administratīvo aktu, ir rīkojusies kļūdaini, šo kļūdaino rīcību turpinās.

NĪN maksāšanas paziņojums par 2021.gadu tika izdots 2021.gada 15.februārī, kad vēl nebija konstatēts patvaļīgas būvniecības fakts pieteicēja īpašumā, līdz ar to šis NĪN maksāšanas paziņojums tā izdošanas laikā bija tiesisks.

Savukārt NĪN maksāšanas paziņojums par 2022.gadu tika izdots 2022.gada 11.februārī, nepamatoti piešķirot pieteicējam NĪN atvieglojumu, jo maksāšanas paziņojuma izdošanas laikā pieteicējs neatbilda kritērijiem NĪN atvieglojuma saņemšanai (pamats bija zudis, sākot ar 2021.gada 1.jūliju). Pieteicējam prettiesiski tika piešķirts labums, kas atbilstoši tiesību normām viņam nepienācās.

Pieteicējam nebija pamata paļauties, ka iestāde arī turpmāk rīkosies tiesību normām neatbilstoši. Iestādes kļūda, ko tā pieļāvusi, nevar būt par pamatu, lai turpmāk lemtu pretēji tiesību normās noteiktajai kārtībai. Pieteicēja paļāvība uz to, ka attiecīgā prettiesiskā situācija turpināsies, nav aizsargājama.

Atsaucoties uz likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.panta otro daļu, tiesa atzina, ka iestādei bija tiesības papildus aprēķināt NĪN, jo, sākotnēji nosakot NĪN apmēru par 2021. un 2022.gadu, tika pārkāptas tiesību normās noteiktās prasības.

Pieteicējs nevarēja paļauties, ka, nenovēršot patvaļīgās būvniecības sekas, tiks saglabāts viņam piešķirtais NĪN atvieglojums. Proti, ka iestāde neveiks NĪN pārrēķinu, konstatējot, ka nepastāv tiesību normās noteiktie priekšnosacījumi NĪN atvieglojuma piešķiršanai.

[8] Par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 19.decembra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, norādot pēc būtības tādus pašus argumentus kā pieteikumā, kā arī turpmāk minētos iebildumus par spriedumu.

[8.1] Pieteikuma priekšmets izskatāmajā lietā ir Lēmuma atcelšana.

Savukārt pieteikuma pamats ir tas, ar ko pieteikuma priekšmets tiek pamatots.

Spriedumā nav analizēts un vērtēts pēc būtības pieteikumā norādītais pamats Lēmuma atcelšanai, bet ir vērtēti argumenti, kuri nebija norādīti kā pieteikuma pamats.

[8.2] Pieteicējs atsaucas uz Senāta 2021.gada 28.janvāra spriedumā lietā Nr.SKA-17/2021 (A420202716) ietvertajām atziņām par Administratīvā procesa likuma 85. un 86.panta piemērošanu.

Ja sākotnēji izdotie NĪN maksāšanas paziņojumi (pieteicējam labvēlīgi administratīvie akti) bija prettiesiski, jo tika izdoti, pārkāpjot noteikumos Nr.37 noteiktās prasības, iestādei bija jāpiemēro Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 1.punkts.

Patvaļīgo būvniecību pieteicējs īpašumā nav veicis. Ja tāda ir bijusi, tā tika veikta vēl pirms NĪN atvieglojuma par 2021. un 2022.gadu piešķiršanas, tādējādi iestādei nebija tiesību piešķirt nodokļa atvieglojumu (tas tika piešķirts prettiesiski).

Turklāt sākotnējais NĪN maksāšanas paziņojums 2022.gadam tika izdots pēc 7.maija lēmuma pieņemšanas, un tādējādi iestādei jau bija zināms fakts, ka pieteicēja īpašumā ir konstatēta patvaļīga būvniecība.

[8.3] Pirmās instances tiesa nepamatoti atteikusies pieņemt pieteicēja pierādījumus par iestādes aprēķināto NĪN nokavējuma naudu.

[8.4] Pieteikuma pamatā nebija atsaukšanās uz tiesisko paļāvību.

Pieteikuma priekšmets nav NĪN atvieglojumu piešķiršana kā tāda (vai pieteicējam pienākas vai nepienākas NĪN atvieglojumi), bet gan divi NĪN maksāšanas paziņojumi, proti, vai iestādei bija tiesības tos atcelt pēc tam, kad tie jau bija izpildīti.

[9] Rakstveida paskaidrojumā iestāde apelācijas sūdzību neatzīst.

Motīvu daļa

[10] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka nav objektīvas nepieciešamības, lai noteiktu šīs lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Lietas apstākļu noskaidrošanai nav nepieciešams rīkot tiesas sēdi, jo no lietā esošajiem dokumentiem ir iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, kā arī procesa dalībnieki ir īstenojuši tiesības sniegt paskaidrojumus par lietas apstākļiem, tāpēc šīs lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga.

[11] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[12] No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē turpmāk norādītos apstākļus.

Ar 2021.gada 15.februāra NĪN maksāšanas paziņojumu Nr.21-28476 iestāde aprēķināja NĪN par pieteicēja īpašumu par 2021.gadu, piemērojot NĪN atvieglojumu 90 % apmērā (*lietas 27.lapa*).

Ar 2022.gada 11.februāra NĪN maksāšanas paziņojumu Nr.22-28097 iestāde aprēķināja NĪN par pieteicēja īpašumu par 2022.gadu, piemērojot NĪN atvieglojumu 90 % apmērā (*lietas 35.lapa*).

Konstatējot, ka ar 7.maija lēmumu pieteicējam ir uzlikts pienākums novērst patvaļīgās būvniecības sekas (administratīvais akts kļuvis neapstrīdams 2021.gada 18.jūnijā; *lietas 31.-33.lapa*), iestāde pieņēma lēmumu, ar kuru tika atcelti ar minētajiem NĪN maksāšanas paziņojumiem piešķirtie NĪN atvieglojumi (attiecīgi no 2021.gada jūlija līdz decembrim, kā arī par visu 2022.gadu), un iestāde izdeva jaunu NĪN maksāšanas paziņojumu Nr.22-40074, kuru pieteicējs apstrīdēja.

Izskatot pieteicēja iesniegto apstrīdēšanas iesniegumu par NĪN maksāšanas paziņojumu Nr.22-40074, iestāde pieņēma sākotnējo lēmumu, ar kuru NĪN maksāšanas paziņojums Nr.22-40074 tika atstāts negrozīts.

Pieteicējs sākotnējo lēmumu apstrīdēja, taču augstāka iestāde pieņēma Lēmumu, ar kuru, cita starp pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 1.punktu un likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.panta otro daļu, sākotnējais lēmums tika atstāts negrozīts.

[13] Atbilstoši noteikumu Nr.37 11.^{2}punktam nodokļa maksātājam nodokļa atvieglojumi netiek piešķirti, ja viņa īpašumā ir būve, attiecībā uz kuru ir konstatēts patvaļīgas būvniecības fakts un ir izdots administratīvais akts par būvniecības radīto seku novēršanu.

Ievērojot minēto, secināms, ka, pastāvot minētajā tiesību normā norādītajiem apstākļiem, NĪN atvieglojuma piešķiršanai nav tiesiska pamata.

Apgabaltiesa piekrīt pieteicēja paustajiem argumentiem tikai tiktāl, ka sākotnējais NĪN maksāšanas paziņojums 2022.gadam tika izdots pēc 7.maija lēmuma pieņemšanas, kad iestādei jau bija zināms fakts, ka pieteicēja īpašumā ir konstatēta patvaļīga būvniecība, tādējādi NĪN atvieglojuma piešķiršana bija prettiesiska.

Savukārt sākotnējais NĪN maksāšanas paziņojums 2021.gadam tika izdots pirms 7.maija lēmuma pieņemšanas, kad pieteicēja īpašumā vēl nebija konstatēts patvaļīgas būvniecības fakts, tāpēc sākotnējais NĪN maksāšanas paziņojums 2021.gadam tā izdošanas brīdī bija tiesisks.

[14] Pieteicējs argumentē, ka iestādei bija jāpiemēro Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 1.punkts.

Pieteicēja viedoklim apgabaltiesa nepiekrīt, jo iestādei minēto tiesību normu būtu bijis jāpiemēro, ja pieteicējs nebūtu izmantojis tiesības, kuras viņam tika piešķirtas ar NĪN maksāšanas paziņojumiem (*lietas 27. un 35.lapa*).

Lietā nav strīda, ka pirms sākotnējā lēmuma pieņemšanas pieteicējs jau bija samaksājis NĪN ar atvieglojumu, tāpēc iestādei nebija pamata piemērot Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 1.punktu, un iestāde šo normu arī nav piemērojusi.

Vienlaikus apgabaltiesa vērš uzmanību, ka Administratīvā procesa likuma 86.panta otrajā daļā ir noteikti vairāki patstāvīgi labvēlīga prettiesiska administratīvā akta atcelšanas pamati, un ir pietiekami, ja tiek konstatēts vismaz viens no tiem.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 86.panta otrajā daļā noteiktajam adresātam labvēlīgu prettiesisku administratīvo aktu var atcelt, ja ir vismaz viens no šādiem apstākļiem:

1) adresāts vēl nav izmantojis savas tiesības, kuras šis administratīvais akts apstiprina vai piešķir;

2) tiesību norma paredz administratīvā akta atcelšanu vai administratīvais akts ietver tā atcelšanas atrunu;

3) administratīvā akta palikšana spēkā skar būtiskas sabiedrības intereses. Ja adresāts uz attiecīgā administratīvā akta pamata ir saņēmis naudu vai citus labumus, šis administratīvais akts zaudē spēku ar tā atcelšanas dienu. Attiecīgā publisko tiesību juridiskā persona saskaņā ar šā likuma 8.nodaļu atlīdzina adresātam zaudējumus vai nemantisko kaitējumu, kas tam radies sakarā ar administratīvā akta atcelšanu;

4) adresāts attiecīgā administratīvā akta izdošanu panācis ar apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu, kukuļošanu, spaidiem, draudiem vai citām prettiesiskām darbībām. Šādā gadījumā iestāde izvērtē adresāta veikto darbību prettiesiskumu un atceļ šo administratīvo aktu ar tā izdošanas dienu. Adresāta pienākums ir atlīdzināt attiecīgajam publisko tiesību subjektam to, ko šis adresāts no publisko tiesību subjekta ieguvis, pamatojoties uz administratīvo aktu. Iestāde atlīdzinājuma apmēru var noteikt administratīvajā aktā;

5) administratīvā akta prettiesiskums ir tik acīmredzams, ka akta adresāts to varēja un viņam to vajadzēja apzināties.

Tādējādi tas, ka nav konstatējams Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 1.punktā noteiktais priekšnosacījums, nav šķērslis attiecīgā administratīvā akta atcelšanai, ja tiek konstatēts šīs normas citā punktā paredzēts priekšnosacījums, jo adresātam labvēlīgu prettiesisku administratīvo aktu var atcelt, ja tiek konstatēts *vismaz viens* no Administratīvā procesa likuma 86.panta otrajā daļā minētajiem apstākļiem.

Apgabaltiesa atzīst, ka šajā gadījumā ir konstatējams Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 2.punktā noteiktais priekšnosacījums, proti, adresātam labvēlīgu prettiesisku administratīvo aktu var atcelt, ja tiesību norma paredz administratīvā akta atcelšanu.

Tiesību norma, kas izskatāmajā gadījumā paredz administratīvā akta atcelšanu, ir likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.panta otrā daļa, kas noteic, ka nodokļu administrācija papildus aprēķina nodokļus saskaņā ar konkrēto nodokļu likumiem, ja, nosakot nodokļu maksājumu apmēru, ir pārkāpti likumi, Ministru kabineta noteikumi vai vietējo pašvaldību saistošie noteikumi.

Pieteicējam ar 7.maija lēmumu (administratīvais akts kļuva neapstrīdams 2021.gada 18.jūnijā) tika uzlikts pienākums novērst patvaļīgās būvniecības sekas.

Kā jau tika norādīts, atbilstoši noteikumu Nr.37 11.^{2}punktam NĪN atvieglojums nevar tikt piešķirts, ja nodokļa maksātāja īpašumā ir būve, attiecībā uz kuru ir konstatēts patvaļīgas būvniecības fakts un ir izdots administratīvais akts par būvniecības radīto seku novēršanu.

Ievērojot minēto, kopš 2021.gada 18.jūnija iestādei nebija pamata piešķirt pieteicējam NĪN atvieglojumu, jo, piemērojot NĪN atvieglojumu (par 2021.gada jūliju-decembri un par 2022.gadu), tiek pārkāptas noteikumos Nr.37 noteiktās prasības. Citiem vārdiem, tiek pārkāptas materiālo tiesību normās noteiktās prasības NĪN atvieglojuma piemērošanai.

[15] Lietā konstatētajos apstākļos nav izšķirošas nozīmes tam, kad faktiski tika veikta patvaļīga būvniecība pieteicēja īpašumā un kura persona to ir veikusi. Piemērojamās tiesību normas neprasa noskaidrot šādus apstākļus.

Atbilstoši noteikumu Nr.37 22.6.apakšpunktam NĪN maksātāja tiesības uz piešķirtajiem NĪN atvieglojumiem izbeidzas ar nākamo kalendāro mēnesi, ja nodokļa maksātāja īpašumā ir būve, attiecībā uz kuru būvinspektors ir konstatējis patvaļīgas būvniecības faktu un ir izdots administratīvais akts par iespēju turpināt būvniecību, un minētais administratīvais akts ir kļuvis neapstrīdams.

Pirms pārsūdzētā administratīvā akta izdošanas bija iestājušies minētajā tiesību normā noteiktie priekšnosacījumi.

Pārsūdzētais administratīvais akts, ar kuru tika atcelti iestādes iepriekš izdotie pieteicējam labvēlīgie administratīvie akti (piemērojot NĪN atvieglojumu), tiek pamatots ar citas iestādes (būvvaldes) izdotu administratīvo aktu (7.maija lēmumu), tādēļ būtiska nozīme ir tam, kad kļuva neapstrīdams 7.maija lēmums.

Iestāde ir pareizi konstatējusi, ka, sākot no 2021.gada jūlija līdz 2023.gada martam (ieskaitot), pieteicējam nebija tiesību saņemt NĪN atvieglojumus. Pārsūdzētā Lēmuma pieņemšanas brīdī pieteicējs vēl nebija izpildījis 7.maija lēmumā noteikto pienākumu.

Atbilstoši procesa dalībnieku sniegtajiem paskaidrojumiem tiesas sēdē pirmās instances tiesā ar 7.maija lēmumu noteikto pienākumu pieteicējs izpildīja 2023.gada 10.janvārī, bet 2023.gada 7.martā tika veikta attiecīga atzīme Būvniecības informācijas sistēmā.

Ņemot vērā minēto, atbilstoši noteikumu Nr.37 22.6.apakšpunktam pieteicēja tiesības saņemt NĪN atvieglojumus atjaunojās ar nākamo mēnesi pēc administratīvā akta izpildes, t.i., ar 2023.gada aprīli.

Pastāvot šādiem apstākļiem, iestādei nebija tiesiska pamata piešķirt pieteicējam NĪN atvieglojumus, sākot ar 2021.gada jūliju un līdz decembrim (ieskaitot), kā arī visu 2022.gadu (un tāpat arī no 2023.gada janvāra līdz martam (ieskaitot), bet šis periods nav pārbaudāms izskatāmajā lietā).

Pamatojoties uz likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.panta otro daļu un noteikumu Nr.37 22.6.apakšpunktu, iestādei lietā konstatētajos apstākļos bija pienākums izdot konkrēta satura administratīvo aktu, ar kuru tiek atcelti pieteicējam iepriekš piešķirtie NĪN atvieglojumi (par periodu no 2021.gada jūlija līdz decembrim, kā arī par 2022.gadu), jo iestādei nav tiesību atkāpties no materiālo tiesību normās noteiktajām prasībām un kārtības, kādā var tikt piešķirts NĪN atvieglojums.

[16] Iestāde Lēmuma pamatojumā ir ietvērusi atsauci uz Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 1.punktu un likuma "Par nodokļiem un

nodevām" 23.panta otro daļu.

Atbilstoši tiesu prakses atziņām Administratīvā procesa likuma 85.pants attiecas uz tiesisku administratīvo aktu atcelšanu, bet likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.panta otrā daļa ir piemērojama, ja ir jāatceļ prettiesisks administratīvais akts (*sk. Senāta 2021.gada 9.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-1354/2021, ECLI:LV:AT:2021:1209.A420279320.9.L, 3.punktu*).

Apgabaltiesa jau norādīja, ka lietā konstatētajos apstākļos iestādei nebija rīcības brīvības, proti, iestādei bija pienākums izdot konkrēta satura administratīvo aktu, atceļot iepriekš piešķirto NĪN atvieglojumu (par periodu no 2021.gada jūlija līdz decembrim, kā arī par 2022.gadu). Pārsūdzētā administratīvā akta pamatojumā ir ietvertas atsauces gan uz lietā piemērojamajām noteikumu Nr.37 normām, gan arī uz likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.panta otro daļu. Līdz ar to tas, ka iestāde ir kļūdījusies, nepareizi norādot procesuālo tiesību normu (Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 1.punktu, nevis 86.panta otrās daļas 2.punktu), nevar būt par pamatu Lēmuma atzīšanai par prettiesisku, jo minētā iestādes kļūda nevarēja ietekmēt pārsūdzētā administratīvā akta saturu pēc būtības.

[17] Apelācijas sūdzībā pieteicējs ir norādījis, ka pirmās instances tiesas spriedumā tika nepamatoti ietverti apsvērumi par tiesisko paļāvību, taču apgabaltiesa pieteicēja paustos iebildumus vērtē kritiski.

Saskaņā ar tiesu prakses atziņām Administratīvā procesa likuma 85. un 86.pants, kas regulē neapstrīdama administratīvā akta atcelšanu, ir normas, kuras administratīvajā procesā konkretizē tiesiskās paļāvības aizsardzību (*sk. Senāta 2018.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-261/2018, ECLI:LV:AT:2018:1221.A420351913.2.S, 10.punktu*).

Ievērojot minēto, secināms, ka pirmās instances tiesa ir pamatoti pievērsusies arī tiesiskās paļāvības aizsardzības pārbaudei. Turklāt šo aspektu tiesa ir vērtējusi kontekstā ar pieteicēja argumentiem par to, kādēļ pieteicēja ieskatā iestādei nebija tiesību atcelt iepriekš izdotos pieteicējam labvēlīgos NĪN maksāšanas paziņojumus pēc tam, kad tie jau bija izpildīti.

Apgabaltiesa vērš uzmanību, ka ar administratīvo aktu piešķirto tiesību izmantošana vai noteikto pienākumu izpilde automātiski nenozīmē, ka administratīvā akta atcelšana vairs nav iespējama.

Atbilstoši tiesu praksē nostiprinātajām atziņām administratīvā akta atcelšana pēc tā izpildes nav iespējama vienīgi tad, ja administratīvais akts ir izpildīts tādējādi, ka administratīvā procesa par tā atcelšanu ietvaros vairs nav iespējams pavērst atpakaļ tā izpildes sekas (*sk. Senāta 2020.gada 30.aprīļa lēmuma lietā Nr.SKA-1057/2020 9.un 10.punktu*).

Izskatāmajā gadījumā, neraugoties uz to, ka NĪN par attiecīgajiem periodiem pieteicējs jau bija samaksājis, iestādei bija pienākums atcelt iepriekš piešķirto NĪN atvieglojumu (par periodu no 2021.gada jūlija līdz decembrim, kā arī par 2022.gadu) un attiecīgi veikt NĪN pārrēķinu. Iestādei lietā konstatētajos apstākļos bija tiesības izlemt jautājumu par iepriekš izdoto administratīvo aktu radīto seku pavēršanu atpakaļ. Līdz ar to izpildīto administratīvo aktu atcelšana bija iespējama, neraugoties uz to, ka pieteicējs NĪN par attiecīgajiem periodiem nodokli bija samaksājis.

[18] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 185.panta ceturtās daļas 1.punktu pieteikuma iesniegšana tiesā par administratīvā akta atcelšanu neaptur administratīvā akta darbību, ja administratīvais akts uzliek pienākumu samaksāt nodokli pašvaldības budžetā.

Gadījumā, ja pieteicējs noteiktajā termiņā nesamaksāja NĪN par 2021. vai par 2022.gadu, iestādei ir tiesības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā aprēķināt nokavējuma naudu.

Nokavējuma naudas aprēķins vispārīgi ir saistāms ar iepriekšējos gados uzkrāto NĪN parādu un attiecīgi administratīvo aktu par iepriekšējiem periodiem izpildi. Šajā gadījumā pieteicējam veiktais NĪN pārrēķins ir tiesisks, un līdz ar to nav pamata tā atcelšanai. Tādējādi pieteicējam ir pienākums noteiktā termiņā samaksāt NĪN, bet, ja šis pienākums savlaicīgi netiek izpildīts, nodokļu administrācijai ir tiesības aprēķināt nokavējuma naudu. Ja pieteicējs nepiekrīt iestādes aprēķinātajai nokavējuma naudai, pieteicējam ir tiesības iesniegt sūdzību Administratīvā procesa likuma 363.pantā noteiktajā kārtībā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Jūrmalas valstspilsētas domes priekšsēdētāja 2022.gada 27.oktobra lēmuma Nr.1.1-39/22N-5801 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesneses:

R.Paegle I.Kaļiņina S.Liniņa